

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10—K
pol leta 5—
četrt leta 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hišnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Bojkot.

„Slovenec“ in kreature, ki se zbirajo okrog njega, so razglasili proti „Učiteljski tiskarni“ bojkot. Take divje gonje še ni bilo na Slovenskem! Vlada policija in državno pravdnštvo mirno gledata, kako izkušajo ubiti pošteno podjetje! Mi to izrečno podarjamo, da ne bodo morda glede našega lista vzeli v roke drugačne mere!

Sedaj je naše geslo: Klin s klinom!

Mi smo doslej molčali na vse „Slovenec“ lopovščine. Ko pa sta govorila upravni odbor in nadzorstvo „Učit. tiskarne“ moško in jasno besedo v obrambo podjetja, ki mu stojita na čelu, in ker „Slovenec“ kljub temu ne da miru, temveč laja in grize naprej, je sedaj vrsta na nas, da govorimo tako, kakor se to spodobi z banditi in sleparji! Mi sicer nismo vajeni takega občevarjanja, zato naj nam razjarjeni bralci oprostite, če v sirovosti in lopovščini ne moremo doseči „Slovenca“, ki ga urejata in pišeta ekslemenatar Terseglav in odgovorni urednik Štefe, javno obdolžen sleparstva! „Slovenčevih“ lopovščin izdajatelj je rimski doktor Ignacij Žitnik, njih protektor pa je škof Jeglič. To je treba omeniti, da vemo kaka družba in kake sorte ljudje bombardirajo našo tiskarno!

Da je družba toliko čednejša, dihurji po „Slovencu“ tudi slavnoznani Smrdel, ki si krha zobe ob železnobetonski zgradbi „Učiteljske tiskarne“, obenem pa denuncira svojega dičnega vzornika Karla Simona, upehanega inšpektorja. Grehote — skoro enake oni čislana gospoda Štefeta in Kregarja — prekladajo z rame na ramo, kakor je to običajno med klerikalnimi pošteniaki: drug je vreden drugega!

Torej nam ni treba rokavie! Ampak udarimo neženirano, da se bo slišalo čez deveto

goro! Švajcar je rekel, da se Franc Moor imenuje kanala. Namesto Moora postavimo klerikalizem, pa imamo slovenske razbojnik!

Ampak gospod državni pravdnik in gospodje vladni policisti, bodite pravični! Nad vami je Dunaj, in tudi mi vemo, kako drže pota tjakaj!

Dne 22. februarja t. l. je pisal dr. Lampe v „Slovenca“, da hočejo „urediti gospodarske razmere v naši deželi“ in „naj torej preneha časnikarski boj na zadržnem polju!“

Ali so se držali tega? Niti toliko časa ne, da bi se posušila tinta na Lampetovem rokopisu! Oni naj grizejo, mi se pa naj pustimo gristi! Ker mislijo tako, zato se motijo. **Laž in obrekovanje je njih orožje! Mi pa jih bomo pobili z resnico! Sedaj je našega potrpljenja konec!**

„Učit. tiskarna“ je plačala od l. 1906., ko je prišla v našo last, do danes K 116.378-68 za nove stroje, nov material, za koncesijo itd. Ves dolg bo izplačan prej nego je to „Kato-liški tiskarni“ vseh, ki pa nikomur ne pove, kako stoji njene finance. **Mi smo poštteni in se nikomur ne bojimo pokazati svojih poštenih računov!** Če pa imajo falotje kaj iskati pri nas, naj pridejo. K sreči pa nimamo nobenih zvez in stikov z ljudmi take vrste!

Sedaj pravijo, da ne bodo regulirali plač! Ubiti hočejo torej „Učit. tiskarno“ in še nas povrh. Kajpada imajo tudi učitelja Jegliča v svoji čestiti sredi, ki misli, da se poteptajo v hudičovo žrelo poslopja in ljudje s tisto lahkoto, kakor se pulijo z glave šopi las ali spuščajo v svet primojduševske izjave napredne hinavščine!

Regulacija! Kajpak! Imeli so priliko regulirati plače, ko jim je bilo pokazano pokritje, pa jih niso, **ker jih nečejo, ker nimajo src, ker imajo svoje slepe in gluhe Slomškarje za norca!** Sicer pa ne bodo regulirali plač v „Slovenčevi“ redakciji, ampak v deželnem

zboru, in to vzlic temu, če vsi cigani popokajo od zavisti!

Komu pa imponuje tisto bahaštvo, tisto vihanje nosu, tisto trkanje ob prsi: „Mi — mi — mi!“ Slabše se učiteljstvu ne more goditi kakor se mu danes! Vi najprej regulirajte svoje falitne gospodarske in družabne razmere, potlej pojdite na solnce! S svojim bahaštvom in svojo prepotentnostjo pa se ne boste norčevali iz učiteljske bede in je ne boste izigravali v svoje rokovnjaške namene!

Kakor rečeno: Mi smo molčali, dokler smo mogli. Sedaj je pa mera polna. Zato pa naj govori pero in — če treba — tudi pasji bič!

Odkrita beseda — neodkritim ljudem.

Kdo je kriv razpora; kje so intriganti?

„Slovenski Učitelj“ je ono glasilo, ki je pred leti klečevalo okrog dež. šol. sveta, da naj ga ta priporoča, ker šole tega „pedagoškega“ glasila, ki je prepojeno s politiško-fantičnimi članki, nočejo naročiti in ga učiteljstvo ne upošteva...

Tedaj je uredništvo tega lista sveto obljubljalo, da bo izključevalo politiko in se bo pečalo samo s strogo pedagoškimi vprašanji. Tako sedaj skriva redakcija tega lista svoje politiške smotre pod firmo pedagogike! Počemu ta hinavščina?

Mi dajemo svojim listom, ki so stanovsko-politiški, isti pridevek, a onim, ki so pedagoški, tudi to ime, in jih tudi tako urejemo! Mi ne rabimo krink!

Govorimo odkrito! Duhovščina, ki od nje živi naša slavna Slomškarja, izigrava posvetno učiteljstvo in njemu na rovaš piše članke v „Slovenskega Učitelja“, ki jim je namen na-

praviti popoln razdor, hujskati in intrigrirati ter sebe okoriščati na škodo posvetnega učiteljstva. Napraviti hočejo popoln razpad učiteljskega stanu in na razvalinah naj bi oni — zidali!

Nikomur krivice! Čast izjemam, posebno na kmetih!

Duhovščina (posebno kateheti) pa še nikdar ni resno nastopila za regulacijo učiteljskih plač, in ravno oni kateheti, ki je bil pomaknjen na škodo posvetnega učiteljstva v I. plačilni razred čez 14 mest v statusu, se roga in šuje posvetno učiteljstvo na medsebojni gospodarski stanovski boj in hoče uvesti politiko s poukom v šolo! Toda tudi delo intrigantov rodi svoje prokletstvo!

Vsak resen korak „Slom. Zveze“ prepreči duhovščina, ki ima v njej nadoblast in zasleplja posvetno učiteljstvo. Le pogledjte „Slovenskega Učitelja“, ki odriva posvetno učiteljstvo v glasilu in ga pita s svojimi neslanimi, zastarelimi metodami. Polastila se je duhovščina glasila posvetnega učiteljstva le zato, da posvetno učiteljstvo denarno podpira list. Posvetno učiteljstvo pa le gostači v listu! Jež in lisica!

V zadnjem času je pričelo to glasilo priobčevati — seveda izpod peresa duhovskega učiteljstva — da je „Učiteljska tiskarna“, ker tiska „Jutro“, kriva, da se ne regulirajo plače učiteljstvu. In take članke podtika posvetnemu učiteljstvu!

Tako daje duhovščina iz „Slom. Zveze“ vedno — seveda namenoma! — prikladne izgovore klerikalnim poslancem, da bi ti tem laglje zavlačevali regulacijo učiteljskih plač.

To zvijanje je tako hinavsko, kakor podlo!

Danes tri leta nazaj je tov. Gangl v dež. zboru **nujno** predlagal regulacijo učiteljskih plač. Takrat še ni bilo o „Jutru“ ne duha ne sluha. A vendar je Ganglov predlog padel,

LISTEK.

Iz naše dobe.

Refleksija s poti. Piše Gradiščan.

S prašne ceste mi je splaval pogled tja preko Save na štajerski breg in je ošinil vrsto belih hiš, staro, napol razpadlo, gradu podobno poslopje in majhno železniško postajo, vso prepleteno z zelenjem in cvetjem. Vse to je po vrsti raztreseno za sivim železniškim podzidjem, trdnim in ogromnim kot da ga je zidal Polifem s sodrugi. Na levi je tik za poslopji strmica. Vrh nje se v solnce smeje čeden, iz kvadrov stavljen gradič, ki zre preko ozke in globoke grape na ono stran, kjer se za postajo vzpenja s čermi posuta brežina z belo cerkvico na vrhu.

Tedajci sem te spoznal, staro gnezdo, ki se skriva globoko v grapi ob potoku. In spomnil sem se tebe, dragi tovariš, ki se nisva videla že dolgo vrsto let. V stran sem že krenil, po stezi do Save, kjer sem z mogočnim glasom zaklical brodarja, ki se je bil umeknil žarkemu solncu v gosto vrbino nad vodo. Nered je vstal dedec, počasi je odpenjal verigo, nato je pa pljunil v dlan in je prijel za

drog. Ob jekleni vrvi je zacvrčal škripec, dedec je odložil drog in je pritegnil krmilo, valovi so pritiskali ob brod. Kratkaj je bila vožnja, zato je bil pa tudi škroten obolus, ki mi ga je narekovala razcefrana deska in ki sem ga stisnil v roko modernemu Karonu. Pozdravljena, štajerska stran!

Tisti hip si stopil iz širokega predora v železniškem podzidju na savski breg in pozdravila sva se vsa vesela.

„Kaj te nosi tod?“

„Potujem, da si ogledam domovino in da vidim stare znanee.“

„Prav. Pa pojdij z menoj na dom, da ti postrežem. Prav na nasprotnem koncu stanujem in spotoma ti lahko pokažem vse zanimivosti našega trga.“

Stopila sva skozi predor, in prav pred nama je meolelo iz tal ono razdrapano, gradu podobno poslopje.

„Kakšna podrtija je to?“

„Nekdaj je bil to grad Celjskih grofov.“

„Ali je kaj posebnega tu notri?“

„O da, same znamenitosti. Spodaj hlevi, gnoj, smeti, zgoraj vsepolno viteških dvoran brez stropov in oken, tam na oni strani je v nekdanji ječi Sokolova telovadnica in tu-le na levi je nastanjen celo en razred naše šole,

ki poučuje v njem lepa, mlada, idealna tovarišica.“

„Hm, tedaj nekakšna zakleta kraljična?“

„Tako nekako. Ali si hočeš ogledati razred?“

„Hvala! Ko sodim po zunanosti, sem prepričan, da je razred v zdravstvenem in pedagoškem oziru vzoren in samo zavidam tisto kraljično.“

In stopala sva dalje pod širokovejnimi kostanji, ki se jim je v lahkem dihu majalo sedmerno listje, da se je zdelo, kot bi tisoč rok lovilo solne dračene. Globoko v strugi je potok poredno skakal preko izpranega kamenja.

Blizu gradu stoji tam ob gričevem znožju na skalo naslonjeno dolgo poslopje, napol hiša, napol skedenj.

„Tu stanujeta dve tovarišici,“ se je oglašil tovariš in je pokazal na ono poslopje.

Pogledal sem v vežo, polno navlake in teme. Daleč zadaj sem zazrl v polmraku ozke, strme stopnice, ki pa so bile bolj podobne kurjim gredem in ki so se izgubljale nekje gori pod nevidnim stropom.

„Ali so lepa stanovanja tu notri?“

„Lepa ali nelepa, Bog, da so. Boljših ni dobiti. V tej hiši sicer ni stranišča, a to

je postranska reč. Zato bi bil pa od tu krasen razgled na kolodvor, ko bi ga ne zastirali ko stanji.“

„Kaj ni v šoli stanovanj?“

„Čudno vprašuješ, prijatelj. Videl si, da niti vseh razredov ne spravimo v šolsko poslopje.“

V tem sva dospela po cesti do razpotja in sva zavila preko starega, kamenitega mostiča na drugo stran potoka, kjer so po bregu neredno razmetana stara, za silo zvezana in podprta poslopja. Zdi se, da se zdajinzdaj utrga ta ali oni stan in zdrči navzdol v potok. Zato sem v pritajenem strahu korakal s tovarišem po pešpoti nad vodo in sem z nezaupnimi pogledi motril razpokana in grozeče izbokla podzidja. Na ozki ravnici stoji pod bregom pobeljena, a vsa preperela in vegasta hišica. Tovariš je ustavil korak.

„Lani je tu-le za sušico umrl 24 leten učitelj. Vesel tovariš je bil in nadarjen. No, pobrala ga je naša bolezen.“

„In kdo stanuje zdaj tu?“

„Seveda zopet učitelj. Saj nimamo, da bi kar tako prebiral stanovanja.“

Od one hišice drži pot navkreber in se izgublja med poslopji. Tovariš je iztegnil roko,

ker sta proti glasovala tudi učitelja Jaklič in Ravnikar. Kdo je bil tedaj temu vzrok?

Ko je kandidiral tov. Gangl v Beli Kraljini — seveda kakor je po zakonu dovoljeno vsem državljanom ne bi smelo biti učitelju — je bil on kriv, da se ne izvrši regulacija; ko so bili izbrani v Barceloni, so bili ti krivi temu! Ko je bila revolucija na Portugalskem, je bila ta kriva! Ko so zborovala naša društva, so bila ta kriva neuspehom! Če ni drugega, je kriva naša organizacija. Če pade učiteljica pod pohotnostjo tega ali onega celibatarja, je ona kriva. Nekdo mora biti — samo mrjaseci ne žro želoda! Hinavci!

Sebi dovoljujejo in opravičujejo najgusnejša dejanja; posvetnemu učiteljstvu pa odrekajo pravice do stanovskih stvari, ki jim jih dovoljujejo državni zakoni.

Sedaj vemo že naprej, da bo krivo temu, da ni bil potrjen šolski nadzorovalni zakon, da se ni izvršila sanacija deželnih financ itd. edino posvetno učiteljstvo in ono naj nosi konsekvence!

Zakaj pa ne primejo Jakliča in Ravnikarja, ki sta neposredno grešila v boju za regulacijo učiteljskih plač? To ve dobro učiteljska duhovščina, ki zna ta dva moža dobro izigravati in se zna kot **neozojena** rogati bedi in zakonskim bremenom oženega posvetnega učiteljstva. Lahko in brezvestno je to izigravanje!

Da je res krivo temu duhovništvu v „Slov. Zvezi“, nam je priča poslanica poslanca Mandlja, ki govori o regulaciji učiteljskih plač in kaže jasno zakulisno mnenje posvetnjakov.

Današnji politikujoči duhovščini ne zadostuje le učiteljstvo za izrabljanje, temveč postavlja tudi pouk v šoli v službo politike. V šoli naj se hujska zoper politično časopisje, v šoli naj se prireja politične shode; tako pozivlja današnja politikujoča duhovščina na boj! Kje si kdo, da s pasjim bičem te politične kramarje iztepeš iz hiše Gospodove?!

Tudi „Slovenski Učitelj“ podpira to uvažanje politike potom pouka v šolo, da, **on to pričenja!** Ni jim dovolj cerkev, ni jim dovolj drugo; v šoli, pri pouku naj se politično fanatizuje tudi mladina, naj se zlorablja pod krinko verskega pouka šola in pouk v politične svrhe! Ali nečete še zakonske postelje v politične namene?

V šoli so že pričeli prirejati politične shode; tako so pričeli najsvetejše kraje porabljati politično in ne bo dolgo, ko se bodo pričele izrabljati od klerikalcev celo cerkve za prirejanje javnih političnih shodov!

In ti ljudje se potem upajo očitati posvetnemu učiteljstvu, da zanaša politiko v šolo!

Ven iz naših šol s katehetskim intrigantskim glasilom! To glasilo le opravlja in obrekuje posvetni učiteljski stan in pozivlja na zlorabo šole in verskega pouka v politične namene! Iz razvalin učiteljskega stanu ne bo nikdar klilo vaše življenje!

Da ne bomo krivi!

„Slovenski Učitelj“ pozivlja katehete in posvetno učiteljstvo na to, da bi pričeli v šoli

boj zoper politično časopisje. Verski pouk naj se izrabi v politično hujskanje zoper časopisje. Če smejo oni, ali nismo tudi mi opravičeni pričeti boj zoper kvarljivo časopisje?!

Rekli bodo: učiteljstvo zanaša politiko v šolo. Ne, gospoda, mi ščitimo s tem javno moralo; mi ščitimo otroke pred demoralizacijo; mi ščitimo čisto in neizprieno vero; opravljamo isto delo, ki je vaša dolžnost, a je ne vršujete!

§ 1. drž. šol. zakona nam vелеva vzgojevati otroke versko-nravno! Zatorej je naša dolžnost, da v smislu temeljnega paragrafa šol. zakona svarimo otroke pred časopisjem, ki je v dejanjih protiversko. Dolžnost naša je da jih svarimo pred časopisjem, ki o učiteljstvu, šoli itd. piše ostudne izmišljotine in laži, ker laž je v nasprotju z nauki čiste vere. Dolžnost nam je, da otroke svarimo pred časopisjem, ki šunje zoper svojega bližnjega, ker to je v nasprotju z naukom vere.

Če hočemo ohraniti otroku čisto vero, je naša dolžnost, da jih svarimo pred tem časopisjem. Ker pa to časopisje tudi nravno izprija našo mladino, je naša dolžnost, da izvršujemo naredbo § 1. drž. šol. zakona in otroke opozarjamo na nevarnost, ki jim tudi v nravnem oziru preti.

Kaj nam pomaga, če v šoli učimo in dobro vzgojujemo po § 1. mladino, če nam jih pa zunaj izprija slabo časopisje. Imenujmo sovraga! To sta „Domoljub“ in „Slovenec“!

V šoli enaka mera za vse! Mi ne bomo krivi pohujšanja!

Kateri je tisti list, ki živi tudi od nas?

To je „Dom in Svet“, ki živi edino-le po krivdi napredne javnosti. S tem listom ven iz naših šol, ven iz naših knjižnic, ven iz naših stanovanj! Klin s klinom! Nam zadošča „Zvon“ in „Slovan“, ki bodeta tem popolnejša, čimveč naročnikov bosta imela.

Tovariši, tovarišice!

V času bojkota pokažite, da naše discipline nihče ni v stanu rušiti. Našim listom „Zvončku“, „Naši bodočnosti“ in „Domačemu ognjišču“ pridobimo vsak vsaj po enega plačujočega naročnika. Ni ga potreba iskati med klerikalno javnostjo; pridobi naj ga vsak izmed napredne!

Tudi naši stanovski listi

so jim trn v peti. „Slovenski Učitelj“ berači okrog naših ljudi. Ven z njim! Klin s klinom! Pridobimo našim stanovskim glasilom vsaj vsak po enega novega naročnika. Ni ga potreba iskati med Slomškariji; kdor izmed nas ni še naročen nanje, je njega stanovska dolžnost, da se naroči!

Zakaj se pa „Narodne šole“ ne oprimejo

naši „Slomškariji“? Zato, ker to je le delo — brez denarja. Njim diši le denar, ker le njih pohlep jim ne da miru.

Zaman napadajo „Učiteljski konvikt“

naši klerikalci in Slomškariji. Za „Učiteljskim konviktom“ ne stoji le vse napredno kranjsko učiteljstvo, temveč tudi štajersko in primorsko. Kdor je član, naj govori na občnem zboru.

Drugje nikjer! Verujte pa nam: kadar bo zidan „Učiteljski konvikt“, bodo pričeli napadati tudi tega. Zato hoče korakati učiteljstvo nemoteno do svojih sigurnih smotrov!

Se li more „Vrtec“ in „Angelček“ meriti z našim „Zvončkom“?

Ne, ni ga idealnejšega in lepšega lista od „Zvončka“ za mladino! „Vrtec“ in „Angelčka“ naj pa doseže tisti bojkot, ki ga proglašajo klerikalci nad našimi listi!

Učiteljstvo je dolžno podpirati

le tista podjetja, ki podpirajo nas. Le v samopomoči je naša rešitev! Edino v samopomoči je naša rešitev! Kdor se ne zaveda tega, ta postane žrtev svojih čuvstev in bo kriv neuspehov naših stanovskih bojev! Je še rod učiteljstva za nami, ki nam nikdar ne bo odpustil naše popustljivosti!

Smo li vredni življenja?

Smo! Če se bomo bojevali za svojo stanovsko čast in za svoj ugled; če bomo brezobzirno pobijali stanu pogubno politiko naših stanovskih intrigantov — potem smo vredni življenja. Sicer ne!

Politika in vera.

Dr. Fran Derganc, današnji dan eden najvnetejših klerikalcev v naši beli Ljubljani, je leta 1903. na 196. strani „Ljubljanskega Zvona“ zapisal te-le besede: „Tomaž Akvinski — prvisovražnik klerikalizma. Zakaj? On je prvi filozof, ki je ločil filozofijo od teologije, oziroma krščanskega razodetja; v filozofiji deluje razum, a impossibly est per rationem naturalem ad cognitionem divinarum personarum pervenire.“ — Naši rimski doktorji pa nemešajo samo filozofije s specifično teologijo, ampak celo politiko z vero. Sicer pa je nujno treba, da tudi naša posvetna inteligenca pogleda malo v Tomaža in primeri original stolmačenjem rimskih doktorjev. Naš kmet bi jih zavrnil: „Ne boste mi kazali meseca v vodi!“

Kako je pa danes? Sedanji klerikalni zdravilstva doktor naj se pomeni z našimi rimskimi doktorji in izprevidel bo, da je danes še slabše kakor je bilo l. 1903: Politika se je že čisto zajedla v vero!

Ogorčenju

zoper tiskarno, ki tiska „Slovenca“ in „Domoljuba“, daje izraza slovensko napredno učiteljstvo, ki pravi: „Ni čuda, da naše klice na pomoč prezirajo, da naše prošnje tam v deželnem dvorcu romajo v zaprašene kote, če so ne samo poslanci, ampak celo preprosti ljudje zgražajo nad klerikalci in njihov podrepniki Jakličevega in Jegličevega kalibra, ki vodijo Slomškarijo in podpirajo „Katoliško tiskarno“. In zakaj? Znano je, da so se ti možakarji usuznjili klerikalnim kolovodjem ter pišejo v „Slovenca“ in „Domoljuba“, ki se ga v roke vzeti sramuje vsak količkaj dostojen človek. Po splošni sodbi treznih ljudi na slovenskem jugu ni bolj ostudnih listov kakor sta „Slovenec“ in „Domoljub“, ki zastrupljata naše ljudstvo s svojimi umazanijami ter z otročje smešnimi in zlobnimi na-

padi na vse, ki so jima na poti. „Katoliška tiskarna“ se je po zaslugi zgoraj omenjenih učiteljev tako daleč ponižala, da je sokriva vsega pohujšanja in zla, ki ga provzročata in širita „Slovenec“ in „Domoljub“. S tem sisami sebi kopljejo grob in pogin, zakar nam sicer ni žal, hudo nam pa je, da imamo v učiteljskem stanu ljudi, ki morajo zaradi njih trpeti vsi, osobito bedni, zraven pa nedolžni učitelji, predvsem pa učiteljice; zakaj dokler bodo dobro nagrajeni izdajalci učiteljskega stanu okrog „Katoliške tiskarne“ izzivali na ta način ljudsko nevoljo na ves učiteljski stan, bodo naše prošnje bolj ali manj brezuspešne.“ — Kakor se vidi je vse dostojne ljudi brez izjeme obšel stud pred kompanijo, ki kuži s „Slovencem“ in „Domoljubom“ javnost. Temu primerna bo tudi reakcija zoper rimski klerikalizem.

Klin s klinom!

„Slovenec“ napoveduje bojkot vsem listom, ki se tiskajo v „Učiteljski tiskarni“; še celo „Zvončku“ ni prizanesel. — Obrnimo kopje in storimo tudi mi tako. V „Katoliški tiskarni“ se tiskajo poleg „Slovenca“ in „Domoljuba“ še ti-le listi: „Dom in Svet“, „Vrtec“, „Angelček“, „Slovenski Učitelj“, „Zlata Doba“, „Mladost“ in „Bogoljub“. Ven s temi listi iz naprednih družin, društev in knjižnic!

Kakšna skrb pa je to?

„Slovenec“ neženirano in na najglasnejši način proglašja bojkot „Učiteljski tiskarni“. Tako razumeva vsak „Slovenčev“ pisavo — tudi duhovniki (ime na razpolago!). „Slovenčeva“ želja, ki izvira iz zavisti in nevoščljivosti, je, da uniči našo tiskarno, torej tudi tisti denar, ki je v nji založen. O tej grdi klerikalni nakani ni nobenega dvoma. — Na drugi strani pa ravnoisti „Slovenec“ — le glej sobotno njegovo številko! — solzavo zdihuje, kaj bo z denarjem „Vdovskega društva“ in „Učiteljskega konvikta“. Na eni strani proglašanje bojkota, na drugi strani take hinavske solze! Kdo torej verjame „Slovenčevi“ skrbi? — „Slovenec“, njegovi uredniki in pisarji niso dali niti za eno niti za drugo društvo niti vinarja, zato nimajo nobene pravice govoriti tako ali tako. Denar obeh društev se v „Učit. tiskarni“ obrestuje po 5%, ki jih dobe obe društvi pošteno izplačane. Člani društev dobe na vsakoletnem občnem zboru jasen račun, ki ga odobre — in zadeva je zanje v redu. Drugih pa to nič ne briga, čeprav se jim skomina po lepem imetju, ki ga imata obe društvi!

Učiteljska tiskarna

nima svojega oficialnega glasila, torej je laž „Slovenčeva“ trditev, da je „Jutro“ glasilo naše tiskarne. Najbližje „Učit. tiskarni“ stoji naš list, ki je glasilo avstrijskega jugoslovanškega učiteljstva in ki je tudi prvi objavil članek „V obrambo“. Potem so ga objavili „Jutro“, „Slovenski Narod“ in „Edinost“. Če bi bil „Slovenec“ pošten list, bi ga objavil še on, ampak če bi ga objavil bi sebe obglavil. Zato pa rajše — laže! Umestno bi bilo morda vprašanje: Ali so lažniki daleč od sleparjev?! Toda tega ne vprašamo!

ki je držal v njej pipo. Z njo je pokazal na staro poslopje ob poti.

„Glej, to je pisarna našega nadučitelja.“ Začuden sem gledal zdaj tovariša, zdaj poslopje, ki je bilo obenem kozole in pod. Ob natančnejšem opazovanju sem videl, da ima nekdanji pod dve pravcati okni in da se je prišlo v to improvizirano pisarno po šestih stopnicah. Do onega dne sta se bili že izgubili dve.

„Ko obiščeva nadučitelja, ti pokaže pisarno odznotraj,“ mi je rekel tovariš.

„O, ni potreba! Poznam sicer ljudi, ki imajo pod žametastim telovnikom prazen želodec, pa tudi berače, ki bi si lahko privoščili grofovsko kosilo, a tu lahko sklepam o notranjščini, ne da bi je videl. Kje stanuje nadučitelj? Gotovo v šoli.“

„Kjer ni prostora za pisarno, tam ga tudi ni za nadučitelja. Služba je več nego uslužbenec.“

In pokazal je na hišico, ki stoji poleg „pisarne“.

„Tu-le stanuje nadučitelj.“

„Koliko sob pa je tu notri?“

„Koliko sob? Za vruga, koliko jih pa hočeš? Ti si razvajen. Pošten človek se lahko napi in naje v eni sobi.“

„Pa žena? In otroci?“

„To je pa njegova stvar. Čemu se pa ženi. Glej mene in mojo pipo. V kot jo postavim in je preskrbljena. Posebne sobe ne potrebuje in otrok menda ne bo imela.“

„Oj, prijatelj, iz tebe govori ironija!“

„Hodiva dalje po križevi poti!“

In šla sva. Strmo se je vzpenjala pot, da bi se bil med hojo lahko ugriznil v koleno, a kmalu sva dospela na ravnicu, ki lahko pregledaš z nje vso sotesko. Na ta vzvišeni kraj so postavili stari tržani lepo po vrsti župnišče, cerkev, pokopališče in — šolo. Vse je stisnjeno na kup, ker ni dal ljubi Bog zadosti prostora. Na najskrajnejši konec so porinili šolsko poslopje, ki se je globoko zarilo v breg, da komaj zro iz tal majhna okenca v pritičju.

„Pojdiva v šolo.“ mi je rekel tovariš.

Stopila sva skozi ozka vrata v mračno vežo. Na levo in na desno šolska soba. Odprl sem šprajnosto duri in sem videl nizko, zatohlo kolarnico z vlažnimi stenami in nagloboko izhojenim podom, ki so tvorile v njem grče krasen relief. Nagosto so stale nepobarvane in od dolgega trpljenja vse pohabljen klopki z ozkimi sedeži in še z ožjimi ploščami. Popoldansko solnce je zrlo skozi

okna, in v zlatih pramenih je plesal divji ples prah z bacili. Videl sem šolsko sobo, kakršnih je še mnogo, pri nas, oj, premnogo!

Ogledal sem si še cstele prostore v nadstropju, nato sva s tovarišem nadaljevala pot.

„Koliko učencev pa sedi v enem razredu,“ sem ga vprašal, ko sva stopala po široki, uglašeni cesti, ki drži od cerkve mimo župnišča doli v trg.

„Ravno prav jih je za naše dvorane; povprečno po osemdeset do sto ali pa tudi več.“

„Ali ne mislite zidati nove šole?“

„Zidali bi, a pravijo, da je ljudstvo ubogo, da ni denarja za novo stavbo.“

„Res, vidi se, da je ljudstvo ubožno,“ sem pripomnil, „saj tudi cerkev in župnišče nista bogato opremljena.“

„Potrpi, prijatelj,“ mi je s čednim nasmeškom odvrnil tovariš, „nisva še pri koncu!“

Preden sva nadaljevala pot, sem z višine zadnjipot pregledal naselbino pod seboj. V dveh vijugastih črtah stoji poslopja ob cesti nad potokom in slikovito se vrstijo neenake strehe, ki so krite z opeko ali s škodlami, z eternitom in s — slamo. Med hišami in gospodarskimi poslopji se vije edincata ulica, ki se tupatam bahavo raztegne pa se zopet zoži, ko ji stopi na pot poslopje. S tovarišem sva do-

spela do lesenega mostiča in sva korakala preko njega v trg. Po izvoženi ulici sva zavila na drugi konec trga, da bi čimprej dospela do tovariševega stanovanja, zakaj nizko je že plulo solnce, in čutil sem, da mi uklepa ude utrujenost. Neizmerno dolga se mi je zdela pot, lin zle misli so mi polnile dušo.

„Tu sva,“ me je ustavil tovariš, ko sva dospela do konca. „Preden greš v moje kraljestvo; pogledj tja ven na plan!“

In sem pogledal. Na široko so se razmeknile strme stene konci trga, in pred menoj se je v zahajajočem solncu iskriilo širno, bogato polje. A oko se mi je ustavilo na pisani poljani. Ves zavzet sem zrl pred seboj mogočno stavbo, ki je kipela iz ravnine v nebo. Zdelo se je, da gledam ogromen, iz alabastra rezan umotvor. Tu sta se skladala gotski in romanski slog v veličastno harmonijo, v kame-nito himno božanstvu...

„Kdo, kdo je pričaral tu sem tako krasno cerkev?“

„Naše ljudstvo, seveda. Vinar so za vinarjem nabirali, dolgo vrsto let in še nabirajo, oj, še! In kmetje vozijo vse nedelje zastonj pesek in kamenje in žene, in dekleta delajo ob nedeljah, da jim poka hrbtenica. Tu je nova farna cerkev, prejšnja je preslaba, degradirali

Podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaju

je razdelilo letos že vsa dosedaj došla darila svojih dobrotnikov, tako da je bilo primorano v tekočem mesecu vsem prosilec podpore znižati, mnogim pa celo odbiti. Prihodnji mesec pa društvo sploh ne bo moglo deliti nobenih podpor, ako društvu ne ostanejo zvesti stari dobrotniki in ne pridejo tudi novi darovalci na pomoč. Uspešno delovanje društva se razvidi iz tega, da je v zadnjih petih mesecih razdelilo med zares potrebne in pridne dijake nad 5000 kron; sedaj pa žalibog ne more svoje naloge dalje vršiti brez pomoči slovenskega občinstva.

Darove sprejema blagajnik Ivan Luzar, nadrevident juž. žel. v p., Dunaj III., Reiserstrasse 27.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Posavski učiteljski krožek je imel na Jožefovo svoj sestanek na Blanci pri tovarišu Likarju. Sklicateljica gospa dr. Romihova je v svojem govoru pozdravila gospoda šolskega nadzornika Stiasnega, došle prijateljke šole in učiteljstva ter stanovske tovarše in tovarišice, ki so prihiteli iz vseh bližnjih krajev, tako so s kranjske kakor s štajerske strani od Radeč do Vidma. Vesele so bile in le prehitro so minile urice, ki smo jih preživeli v kolegijsnem občevarstvu med petjem, napitnicami in ob neizčrpnem zdravem humorju nekaterih tovarišev, zlasti tovariša Humka s Krškega.

Na veselo snidenje meseca majnika v Sevnici!

Ormoški učiteljski društvo je imelo 9. m. m. v ormoški okoliški šoli svoje glavno zborovanje. Udeležilo se ga je 24 članov, t. j. 70%, ter tovarišici Ivanka Svobodova iz Dornave in Mimika Salamunova iz Tomaža kot gosta. Svojo odsotnost sta opravičila 2 udeleženci.

Predsednik tovariš Rajšp je tokrat v svojih uvodnih besedah prijazno pozdravil tudi vse nenavzoče tovariše in tovarišice, kar bi znalo zbuditi in oživiti njihovo zakrknjeno „zborušo“.

Tov. Lud. Šijanec je razpravljal o razmerju med učiteljem, duhovnikom in kmetom; kaj je pravi vzrok sedanjemu razmerju med temi sloji, ter podal navodila za prihodnost. Podavanje je bilo v vseh točkah soglasno sprejeto.

Iz tajnikovega letnega poročila je posneti, da je društvo koncem leta štelo 44 udov, in sicer 34 rednih, 4 izredne in 6 častnih. Izven društva je bilo 6 učiteljskih oseb. Bilo je 5 zborovanj ter 2 odborovi seji. Predavanj je bilo 6, in sicer: I. „Varnost skioptikona za šolo in ljudsko izobrazbo“, demonstriral s skioptikonom Lud. Černež. II. „Stanko Vraz“, predaval tov. Rosina. III. „Kako se naj šolska mladina vzgaja k točnemu izpolnjevanju dolžnosti“, predavala tovariša Kosi in Karbaš. IV. „Kako je navajati otroke k samodelavnosti in samostojnosti v računanju“, podavala tovariša Kosi in Preindl. V. „Na lastnih nogah“, predaval tov. Košar Rob. VI. „Učitelj, duhovnik in kmet“, predaval tovariš Lud. Šijanec.

Poročali so še v teku leta: Rajšp o svojem delovanju v okrajnem šolskem svetu, o „Lehrerbundem“ zborovanju in o seji „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“; Porekar o glavnem zborovanju „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“; Jerše o veliki skupščini „Zaveze“ v Novem mestu ter Olga

Serajnikova o učiteljskem počitniškem tečaju v Mariboru.

Sprejetih predlogov je bilo 14, ki jih je društvo samo izvedlo ali pa jih je odstopilo „Zvezi slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ v nadaljno ukrepitev. V izvršitvi enoglasnega društvenega sklepa z dne 13. januarja 1910 se je tovarišu Ivanu Košarju izročila dne 1. avgusta pret. l. po deputaciji častna diploma. Na mnogaja zdrava leta!

Blagajniško poročilo je kazalo 262.70 K dohodkov ter 239.54 K izdatkov, torej 23.36 K prebitka.

Za tekoče društveno dobo je bil izvoljen stari odbor, in sicer: Josip Bajšp, predsednik, Anton Porekar, podpredsednik, Adolf Rosina, tajnik, Jakob Preindl, blagajnik, Ludovik Šijanec in Martin Salamun, odborniki.

Šmarnsko-rogaske učiteljsko društvo je imelo 9. t. m. dobro obiskan občni zbor v Šmarju pri Jelšah. O društvenem delovanju je nakratko poročal predsednik, ker je tajnik bolan.

Blagajničarka g. I. Zupančičeva pod račun o društvenem imetju. Za njeno vrlo delo jo predsednik zahvali. Blagajnica je izredno ugodna, zato sklene zbor poslati prvih 50 K za kamen družbi sv. Cirila in Metoda. Članarina ostane tudi za leto 1911. po 4 K.

Izvoljen je sledeči odbor: Kurbus T., predsednik, Sekirnik Š., podpredsednik, Dobnik L. in Flere P., tajnika, Zupančičeva I., blagajničarka, Debelak I. in Korbar F., odbor nika, Horvat T., pevovodja.

Prihodnje zborovanje bo na Ponikvi meseca majnika. Poleg drugega bo na dnevnem redu tudi: „Razgovor o konferenčnih vprašanjih“. Nekateri člani žele, naj se redno pri zborovanjih razpravlja o važnih šolskih in stanovskih vprašanjih. Tak pogovor bo učiteljstvo zanimal, navadno je tudi večje koristi od dolgih referatov.

Poverjenik Slov. Šolske Matice prosi, naj blagovolijo šol. voditelji skrbeti, da bo vsaka šola član tega prekoristnega društva. Seveda ima sedaj knjige skoraj vsak učitelj; a za nami pridejo mlajši tovariši, ki bi te knjige nujno potrebovali, pa jih najbrž ne bodo mogli dobiti.

Kako jih tudi naj kupujejo, še sproti komaj zmagamo stroške. Za šolo jih rabimo, šola jih naj naroči.

Na snidenje pri majniškem izletu!

Slovenjebistriško uč. društvo zboruje 6. aprila ob pol 10. uri dop. v šoli na Črešnjevem, in sicer s sledečim vzporedom:

1. Hospitacija.
2. Običajne točke.
3. Poročilo tov. zastopnika o delovanju v okr. šolskem svetu.
4. Slučajnosti.

Zborovanje se vrši ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabi društveni odbor.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri. Odbor tega društva je imel dne 8. t. m. svojo sejo. Ker zboruje naša dična Zaveza že meseca junija, se je sklenilo, da bo naše društvo zborovalo že prvi četrtek maja, in sicer na Sp. Skofijah.

Na zborovanju bo uvrščena v vzpored tudi tema: Kako deluj moderna šola za telesni razvoj mladine — in to zaradi poziva Zaveze, da zamoremo glavnemu referentu na Zavezini skupščini prijaviti svoje sprejete resolucije, nasvete in podatke. Prosimo le, da se zglašijo glavni referent tudi za naše društvo.

Prav tako opozarjamo p. n. ude na sklep občnega zbor. z dne 3. februarja 1910, v Bertokih glede drugih predavanj. Doslej se ni zglašil še nihče.

Tudi socialni odsek bo poročal na zborovanju o svojem delovanju.

na oni dve okni, „vidi se, da smo bogato plačani in da je nepotrebna regulacija!“

Zapustila sva cerkev in sva stopila na prostor pred cerkvijo. Vsenaokrog je ležalo kamenje in opeka, železni nosilci in tramovje. Vmes so se gibali zidarji. Za cerkvijo je veselo rasla iz tal velikanska palača.

„To bo župnišče,“ mi je povedal tovariš.

„Mila mi majka, čemu toliko prostora za samecete človeka, ki je kvečjemu oženjen z brevijem. To je velikomestni hotel.“

„Če je denarja, zakaj bi ne zidali? Sicer pa pravijo, da bo tu božja pot. Godili se bodo čudeži. Ljudje bodo prihajali in gošpodje.“

„Čemu je ona hiša?“ sem vprašal in sem pokazal na veliko, že dodelano poslopje pod cerkvijo.

„To je kaplanija. Ej, krasnih sob je v njej in kopalnica in dvorana z odrom za predstave. O, vsega so si preskrbeli, ker so zidali sebi.“

„In svetišče so postavili Bogu?“

„To je njihova stvar!“

In odšla sva s tovarišem na njegovo stanovanje — v borno podstrešno sobico...

Odsek za sestavo zakonskih načrtov nujno pozivljamo, da bo na prihodnjem zborovanju prav zanesljivo rešil hvaležno nalogo, da ne pridemo s predložitvijo skupnih zakonov prepozno, ker nameruje že sam deželni odbor te predložiti deželnemu zboru v sprejem. Ako se ne morejo združiti vsi trije člani odseka, naj bi to izvršila ostala dva člana.

Blagajnik toži, da se nismo odzvali še vsi s prispevkom k obrambnemu skladu. Najpozneje na dan zborovanja mora biti znesek zbran. Kdor se ne misli udeležiti zborovanja, pošlji blagajniku 3 + 1 + 4 K in odkrižal se bo stanovskega eksekutorja za leto dni.

Trst.

Občni zbor učiteljskega društva za Trst in okolice v Trstu je bil v nedeljo, 12. t. m., ob 10. zjutraj v prostorih slovenske šole na Aquedottu.

Predsednik tov. Ferluga pozdravi s presrečnim poetiško navdahnjenim govorom mnogobrojno zbrane tovarišice in tovariše. Posebno z veseljem pa pozdravlja slov. profesorje srednjih šol, ki so vstopili v naš krog, zavedajoč se, da imamo isti smoter vzgajati nam zapuščano mladino. Učiteljstvo jo izklesuje iz sirove grude, a oni jo obdelajo v brušen kamen.

Tajnik tov. Gerbec nam poda poročilo o delovanju minolega društvenega leta. Iz tega posnemamo, da se je delovanje bolj omejilo na notranjost. Tudi število članov se je pomnožilo, tako da bodo v novem društvenem letu bele vrane slovenski učitelji v Trstu, ki bi ne bili v naši organizaciji.

Ker je blagajnik nevarno obolel, se na predlog tov. Germka sklene, naj se poročilo opusti ter poroča o tem pri prihodnjem zborovanju.

Knjižničar tov. Valentič poroča, da se je tudi letos pridno nakupovalo knjige za šolske knjižnice, katerih je sedaj 11 (10 v okolici in 1 v mestu via Fontana).

Poročevalec socialnega odseka tov. Sosič poroča o njega delovanju.

Vsa omenjena poročila so bila sprejeta z odobravanjem.

Izvolitev odbora, izobraževalno-socialnega odseka, pomnoženega odbora za sprejem „Zaveze“ in delegatov zanj se je vršila z vzklikom soglasno.

V prvi seji so se odbori tako-le sestavili: Odbor: predsednik: Ferluga Stefan, nadučitelj, d. ž. poslanec itd. na Opčinah, podpredsednik: dr. Merhar Ivan, c. kr. gim. profesor;

tajnik: Germek Anton, mest. učitelj; namestnica: Hočevnar Pavla, učiteljica C. M. šole;

blagajničarka: Scheimer Ana, mestna učiteljica;

namestnica: Martelanc Amalija, mestna učiteljica;

pevovodja: skladatelj Adamič Emil, učitelj C. M. šole;

knjižničar: Fonda Fran, mestni učitelj; odborniki: Dimnik Slavoj, c. kr. pripr. učitelj; Furlani Ivan, c. kr. učitelj na drž. nemški šoli; Subotić Katica, učiteljica srbske šole; Valentič Ciril, voditelj;

namestniki: Čok Amalija, mest. učit.; Križman Nazarij, mest. učit., in Semč Anton, c. kr. učitelj na slov. šoli;

pregledovalci računov: Kleinmayer pl. Ferdo, mestni učitelj, in Starec Ferdo, voditelj. Razsodišče: Pakiž Antonija, mest. učit.; Valentič Anton. šol. ravnatelj v p., in Vrščaj Ivan, c. kr. učitelj na drž. nemški šoli.

Izobraževalno-socialni odsek:

načelnik: dr. Merhar Ivan, c. kr. profesor; podnačelnik: Čok Andrej, c. kr. učitelj na slov. šoli;

zapisničarica: Gregorič Marica, mestna učiteljica;

člani: Dolenc Mat., prof. c. kr. gimn.; Marinček Fran, mešč. učit. na trg. šoli; Mirk Vasilij, prof. na trg. šoli; Hočevnar Pavla, učit. C. M. šole; Sabadin Iva, mest. učit.; Kleinmayr pl. Ferdo, mest. učit.; Semč Anton, c. kr. učit. na slov. šoli; Sosič Edvard, mest. učit., in Vrščaj Ivan, c. kr. učitelj.

Veliki odbor za sprejem „Zaveze“ sestoji iz 37 članov, ki jim načeljuje vodstvo društva.

Kot zastopniki „Zaveze“ so bili izbrani: Čok Marija, Katinara; Godina Marija, Škedenj; Humplik Marija, Barkovlje; Posega Ida, Rojan; Gruntar Karel, Bazovica; Pakiž Emil Križ; Betriani Teodor, Trst in Wachte Gustav, Trst.

Namestniki: Danev Ivan, Vrdela; Černagoj Marica, Rojan; Kos Fran, Trst; Šore Josip, Opčine; Škerjanec Josipina, Opčine; Vatovec Josipina, Opčine.

Letnina ostane neizpremenjena (4 krone na leto).

Pri tej točki predlaga tov. Germek, naj se ustanovi mali fond in sprejme se, da plača vsak član poleg letnine še 2 K, in sicer v aprilu in maju.

Sklene se nadalje, da se sprejmejo praktični brezplačni v društvo.

Ker je društvo plačalo delež 200 K za „Učit. konvikt“, se izvoli zastopnikom tovariša Grmka Antona.

Prihodnje javno zborovanje se določi za 4. oktobra na Katinari.

Glede zborovanja vseslovenskega učiteljstva v Krakovu se sklene, naj novoizvoljeni odbor pošlje okrožnico na vse šole s pozivom,

naj se oni, ki se mislijo udeležiti tega zborovanja, prijavijo pri odboru, a ta potem izroči vse te udeležence vodstvu „Zaveze“, ki naj pri zborovanju določi kandidate za delegate v Krakovu.

Končno se sklene, da se o priliki „Zaveze“ v Trstu napravi koncert in razne druge prireditve, za katere naj skrbi pomnoženi odbor. Tov. predsednik priporoča, naj učiteljstvo pošlje na odbor podatke: kako deluj moderna šola za telesni razvoj mladine in sklene to krasno uspešno zborovanje z željo, da nam novoizvoljeni odbori gotovo povzdignejo društvo na eno prvih mest jugoslovanskih učiteljskih društev. Poročevalec.

Književnost in umetnost.

Popotnik objavlja v 3. letošnji številki to-le vsebino: 1. Augustin Požegar: Misli o refomi ljudske šole. — H. Pav. Flere: Scharrer-mann. — 3. Narodna prosveta na bolgarskem. — 4. J. K. Tuberkuloza. 5. Književno poročilo. — 6. Razgled; Časopisni vpogled, Šolske in učiteljske vesti. Šolstvo na slovenskem jugu, Višješolski vestnik, Mala poročila, Razne vesti.

Srednješolski vestnik.

**** Počitnice na srednjih šolah.** naučni minister je odločil, da se glavne počitnice na srednjih šolah, ženskih licejih, na učiteljskih pripravnicah, trgovskih in pomorskih šolah tako uredi, da trajajo od 16. julija do 15. septembra. Da se pa dobi potrebni čas za zrelostne izpite in pa sprejemne izkušnje, zato se bo šolsko leto na vseh teh zavodih končalo že 1. ali 2. julija.

Imenovanje. Štajerski deželni šolski nadzornik dr. Karel Tumliar je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. Pravtako je imenovan za dvornega svetnika Anton Strel, dež. šolski nadzornik v Zadru.

Politiški pregled.

Vprašanje italijanske fakultete. Bar. Bienenrth je izjavil poslancu Conciju, da ne more dati garancij niti zato, da pride vprašanje italijanske pravne fakultete po Veliki noči na vrsto. Rekel je, da bi prišla predloga v razpravo gotovo pred Veliko nočjo, ako bi ne prišlo do afere zaradi potovanja nemških nacionalcev v Rim. Tudi zaradi slovenske opozicije se bo razprava morala vršiti šele po Veliki noči. Italijanski poslanci so baje grozno jezni na Bienenrtha, ki ni niti z mazincem ganil v to, da bi se rešitev tega vprašanja pospešila. Eno grenko izkustvo za drugim za naše Italijane, ali nobeno ni dovolj izdatno, da bi jih izpametovalo, da bi nastopili pot, ki kar leži pred njimi: pot sporazumljenja s Slovani.

Podržavljenje okrajnih šolskih nadzornikov in službena pragmatika za drž. učitelje. V zadnji seji šolskega odseka državnega zbora so nadaljevali razpravo o predlogu glede podržavljenja okrajnih šolskih nadzornikov. Bilo je sklenjeno pozvati vladu, naj čimprej predloži drž. zboru zakonski načrt službene pragmatike za državne učitelje.

Važen socialno političen zakon. V poslanski zbornici je podal dr. Rybář iniciativen predlog, — ki je naperjen proti izkoriščanju najemnikov od strani lastnikov hiš. Država naj poseže nadzorovalno in represivno vmes ter razveljavi najemniške pogodbe, ki kažejo na sebi znake oduševstva.

Praga in nemški napisi. Gospodarska komisija praškega mestnega sveta je sklenila, da morajo imeti vse restavracije, ki se nahajajo v mestnih hišah samo češke napise tako zunaj kakor znotraj.

*** Novi šolski zakon v Belgiji.** Belgijska zbornica je sprejela nov šolski zakon, ki stopi v veljavo l. 1914. Belgijsko šolstvo je bilo doslej v klerikalnih rokah in je bilo treba korenite izpremembe. Sprejeti zakon bo šolske razmere vsaj deloma izboljšal, šolska dolžnost je do 14 let, delo je do te dote otrokom prepovedano. Obisk ni obližaten, pač pa mora oblast vplivati z moralnim pritiskom na ljudstvo.

Davek na alkohol. Po prejšnjem ministru Bilinskem zasnovani davek na alkohol se bliža uresničenju. Davek utegne prinesiti državi do 200 milijonov dohodka; v prvi vrsti ga porabijo seveda za mornarico in vojsko.

*** V proračunskem odseku** je poročevalec Schmid predlagal na navtični akademiji v Trstu nemške paralelke. Stanek je poročal o tem, da se veliko stori za nemško ljudsko šolstvo v Primorju, posebno v Trstu in Pulju.

*** Žensko gibanje v Avstriji.** Po vsej Avstriji so se v nedeljo vršili shodi v prilog ženski volilni pravici. Dunajskega shoda se je udeležilo okoli 4000 žensk, ki so se po shodu podale čez Ring k mestni hiši, kjer so pele pesem o ženski pravici.

Odprave smrtnih kazni na Portugalskem. Portugalski ministrski svet pripravlja zakon, ki odpravlja smrtno kazen.

Obrambni vestnik.

*** Iz Celja nam pišejo:** „Slovenski Narod“ je v št. 50. z dne 2. marca t. l. pri-nesel v dopisu iz Šmarja pri Jelšah na koncu

so jo v podružnico. Tam-le je nova kaplanija, onstran cerkve novo župnišče, o — postavili se bomo!“

„In vse to je postavilo ljudstvo, ki si rekel, da je ubožno?“

„Hm, da. A ljudstvo je veliko, in gospod so rekli.“

„Oglejva si še to, preden si odpočijem.“

„Bodi ti,“ lje pristavil in je stopil dalje.

Korakala sva po široki, zložno položeni cesti do cerkve, ki se dviga vrhu nizkega grička. Stavba še ni bila docela izvršena, a pridno so delali in vztrajno. Vse je kazalo, da bo to božji hram, kakršnih je pri nas na kmetih malo. S tovarišem sva vstopila v novo cerkev, ki je bila takrat še vsa preprežena z odri in prehodi. Tlaka še ni bilo, in ravno so vzdavali visoka, ozka okna, umetno zložena iz raznobojnega stekla. Zadnji solnčni žarki so slikali na stene pestre vzorce in pisano oblečene svetnike. Na spodnjem robu so v steklo napisana imena onih, ki so darovali okna. Bral sem imena kmetov in profesorjev, Marijinih devic in — učiteljic. Da, na stranskem oknu je napisano „I. L., učiteljica“ in takoj poleg „X. X., učiteljica“.

„Hej,“ sem rekel tovarišu in sem pokazal